

Az építési műszaki ellenőrzés helyzetének áttekintése néhány európai országban

Az építési műszaki ellenőrzés területének, ezen belül elsősorban a képzési rendszernek a kutatására az EU finanszírozású Leonardo da Vinci program keretében nemzetközi kutatási program indult 2004 októberében. A „Knowledge” projekt célja európai tagországok (régii és új tagországok, társult államok) részvételével az egyes országok rendszerének kutatása, valamint összehasonlítása. A vizsgálat egyik fő kérdése, hogy milyen lehetőségek vannak egy egységes európai rendszer kidolgozására.

A kutatásban öt ország vett részt aktívan, négy pedig információk nyújtásával segítette a munkát. A konzorcium tagjai a következő országok és intézményeik: Lengyelország (ASM Market Research and Analysis Centre), mint koordinátor, valamint Görögország (Business and Project Management S.A.), Portugália (Instituto Superior Técnico), Románia (Dunarea de Jos University of Galati) és Magyarország (ÉMI Kht.). Már meglévő tanulmányok elküldésével Ausztria, Anglia, Bulgária és Finnország is bizonyos mértékben részt vett a projektben.

A kutatás során valamennyi konzorciumi országban egy előre kidolgozott rendszerű, egységes felmérést végeztek, mely gyakorló műszaki ellenőrök véleményének meghatározását szolgálta. Ez kérdőíves felmérésből, illetve mélyinterjúkból állt. A vizsgálatok célja a következők szerint foglalható össze:

- a műszaki ellenőrzés helyzete és szabályozási háttere az egyes országokban;
- a műszaki ellenőrök véleménye a műszaki ellenőri oktatási rendszerről;
- annak vizsgálata, hogy van-e piaci igény egy egységes európai tanúsítási eljárás bevezetésére műszaki ellenőrök tevékenységének más tagországban történő elismerésével kapcsolatban.

Az alábbiakban megnézzük, hogy milyen válaszokat adtak az egyes országokban, összevetjük azokat egymással feltárva a hasonlóságokat és a különbségeket.

A műszaki ellenőri foglalkozás nem minden országban azonosítható, illetve a szabályozásban is jelentős eltérések tapasztalhatók. Lengyelországban és Romániában a szabályozás nagyon hasonló a magyarhoz, Portugáliában, Bulgáriában és Finnországban nagyon eltérő, míg Ausztriában és Görögországban nem különül el más mérnöki tevékenységektől, nincsen rá vonatkozó speciális szabályozás.

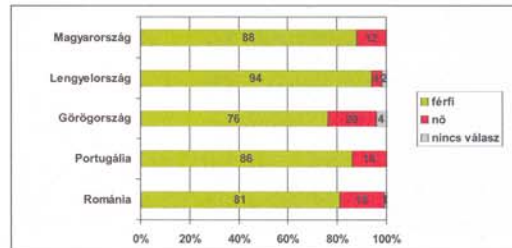
Az egyes országokban különböző számú kérdőívet töltöttek ki a műszaki ellenőrök:

- Lengyelország: ... 93 kérdőív
- Magyarország: 50 kérdőív
- Görögország: 50 kérdőív
- Portugália: 50 kérdőív
- Románia: 80 kérdőív
- Összesen: 323 kérdőív

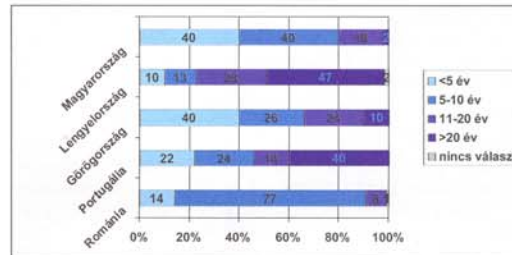
Vizsgáljuk meg először a kérdőívet kitöltők nem és kor szerinti eloszlását (1. diagramm). Valamennyi vizsgált országban a válaszadók többsége férfi, azon belül Lengyelországban volt a legnagyobb férfitöbbség, Görögországban pedig a legkisebb, bár az eltérés e két szélső érték között mindössze 12%.

A műszaki ellenőrzésben eltöltött idő szerinti megoszlást tekintve (2. diagramm) azt állapíthatjuk meg, hogy Magyarországon és Romániában a válaszadók túlnyomó többsége 10 évnél kevesebb időt töltött el a szakmában, azon belül Magyarországon nagyobb az öt év alatti gyakorlattal rendelkezők száma,

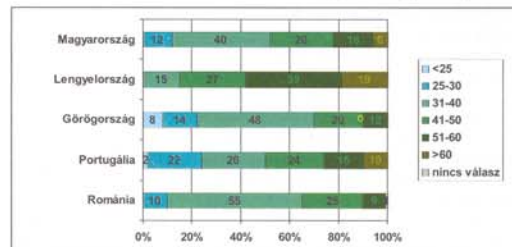
1. A közvetlen felmérésben a válaszadók nemekénti megoszlása (%-ban)

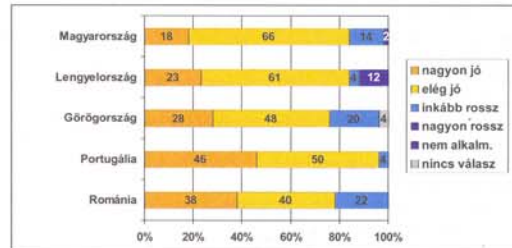
2. A válaszadók műszaki ellenőrzésben eltöltött idő szerinti megoszlása (%-ban)

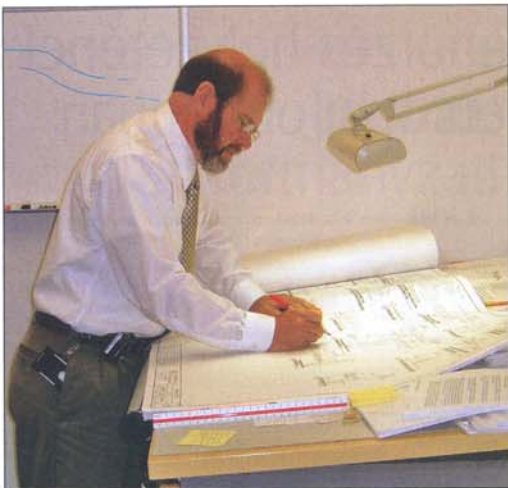

3. A válaszadók kor szerinti megoszlása (%-ban)

4. A felsőfokú képzés során megszerzett tudás értékelése (%-ban)

mint Romániában. Ez azt jelenti, hogy ezekben az országokban a többség a rendszerváltás után helyezkedett el a szakmában. A leghosszabb gyakorlat Lengyelországra jellemző, ahol a húsz évnél hosszabb gyakorlattal rendelkezők vannak többségben.

Ha a kor szerinti megoszlást nézzük (3. diagramm), Magyarországon, Portugáliában egyenletes a kép, megfelel a munkaképes lakosság kor szerinti eloszlásának. Görögországban és Romániában valamivel alacsonyabb, Lengyelországban viszont jóval magasabb az átlagéletkor: a válaszadók több, mint fele ötven évnél idősebb.

A megkérdezettek többsége (4. diagramm) a korábbi, felsőfokú tanulmányaival meg volt elégedve, a legjobb értékelést Portugáliában adták, a legrosszabbat Görögországban, Nagyon jónak a legtöbben Portugáliában, majd Romániában minősítették az oktatást.

A legtöbben valamennyi országban a tanfolyamot tartják a leghatásosabbnak a gyakorlat fejlesztésére (5. diagramm). Magyarországon és Lengyelországban népszerűek a szakmai vásárok, Portugáliában és Romániában az értekezletek. A konferenciákat Magyarországon, majd Görögországban tartják legtöbbször, a szakmai magazinokat Lengyelországban és Romániában. Érdekes, hogy az internetes forrásokat általában kevéssé használják, ez alól csak Románia a kivétel. Magyarországon a legkevésbé hasznosnak az értekezleteket és az internetes forrásokat tartják.

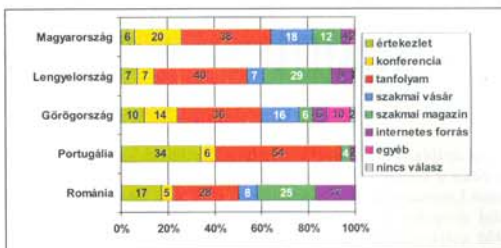
A szakmai gyakorlat továbbképzését célzó tanfolyamon Portugáliában és Romániában vettek részt legtöbben (6. diagramm). Magyarországon és Lengyelországban a megkérdezettek mintegy fele, Görögországban mindössze a negyede vett részt ilyen tanfolyamon.

A részvétel fő motivációs tényezője Magyarországon inkább külső okra, Görögországban, Portugáliában és Lengyelországban inkább belső okra vezethető vissza, Romániában a külső és belső ok fele-fele arányban játszik szerepet (7. diagramm). Külső ok lehet vizsga letétele, bizonyítvány megszerzése, munkáltatói vagy beruházói elvárás, míg belső ok lehet szakmai fejlődés, a versenyhelyzet javítása, piaci előnyök megszerzése.

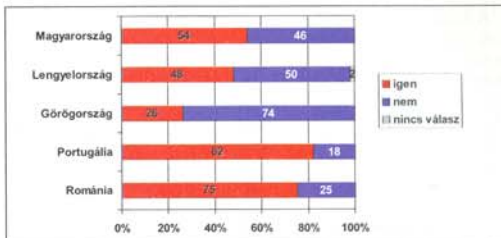
Magyarországon a megkérdezettek többsége elégedetlen volt a tanfolyamok anyagával, másutt az elégedettek aránya volt nagyobb (8. diagramm). A legnagyobb megelégedettség Görögországban volt. Kérdés, hogy a válaszok mennyire tükrözik a képzetek valódi minőségét és mennyire az országok mentalitását. Ezek után kíváncsiak voltunk arra, hogy mennyire vennének részt olyan tanfolyamokon, melyeket az ő igényeik alapján szerveznek (9. diagramm).

Magyarországon és Görögországban a többség nem venne részt ilyen tanfolyamon, míg Lengyelországban, Portugáliában és Romániában igen. Erdemes megfigyelni Romániában és Por-

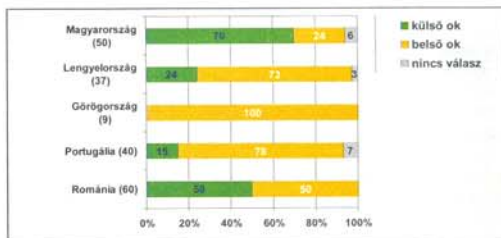
5. Műszaki ellenőrök szerint a szakmai gyakorlat fejlesztésének leghatásosabb módja (%-ban)

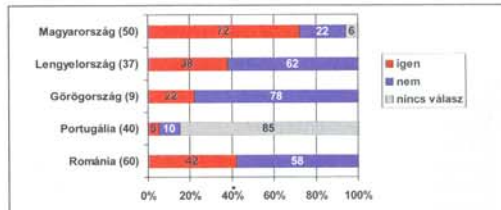
6. Vett-e részt valaha szakmai gyakorlatának fejlesztését célzó, mérnököknek rendezett tanfolyamon? (%-ban)

7. A tanfolyamon való részvételt befolyásoló tényező (%-ban)

8. Hiányzott-e valami a tanfolyamok anyagából? (%-ban)

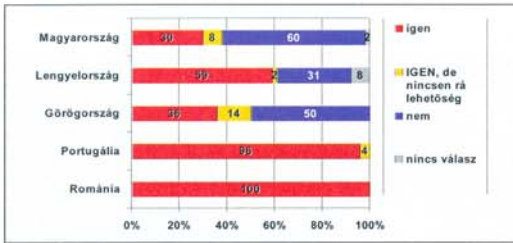
tugáliában a kiugró érdeklődést. Görögországban sokan nem látnak lehetőséget ilyen tanfolyamra.

Most térjünk rá az európai tanúsítási eljárás lehetőségére.

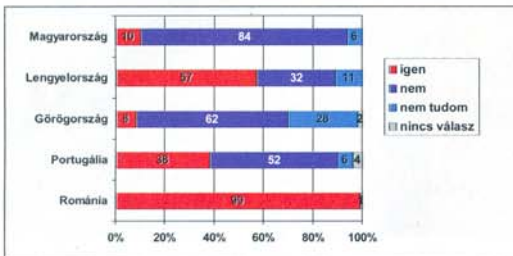
A 10. diagramm igen vegyes képet mutat. Romániában és Lengyelországban a kérdőívet kitöltők többsége hallott már európai tanúsítási eljárásról műszaki ellenőrök tevékenységének Európa más országában történő elismerésével kapcsolatban. Ezzel szemben Magyarországon és Görögországban alig hallottak ilyenről.

Az országok többségében úgy gondolják, hogy egy ilyen európai tanúsítványnak inkább önkéntesnek, mint kötelezőnek kel-

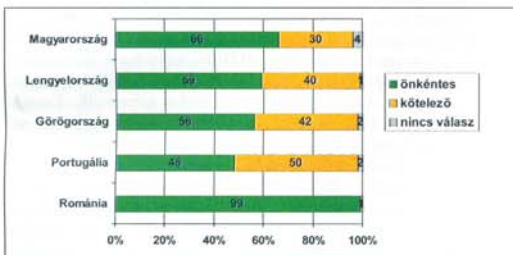
9. Tervezi, hogy részt vesz olyan tanfolyamokon az elkövetkező két évben, amiket a műszaki ellenőrök szakmai fejlesztésének igénye alapján szerveznek? (%-ban)

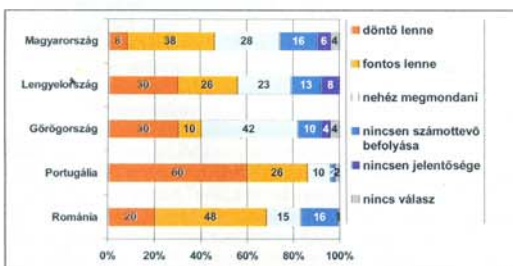
10. Hallott-e valaha egy európai tanúsítási eljárásról műszaki ellenőrök tevékenységének Európa más országában történő elismerésével kapcsolatban? (%-ban)

11. Mit gondol, az európai tanúsítványnak önkéntesnek vagy kötelezőnek kellene lennie? (%-ban)

12. Az Unióban a műszaki ellenőrök egységes elfogadási rendszerének fontossága (%-ban)

lenni (11. diagramm). Ez alól csak Portugália képez kivételt, ahol kicsivel magasabb azok száma, akik a kötelező európai tanúsítvány mellett szavazott. Az előző válaszokkal egybevág az, hogy egyedül Portugáliában ítélik döntő fontosságúnak a mű-

Állami kitüntetések március 15. alkalmából Díjazott műszaki alkotóink

KOSSUTH-DÍJAT KAPOTT:

- Ferencz István:** Ybl-díjas építészmérnök „a táj és az épített környezeti értékek iránti mély tisztelettel végzett példaadó építészeti, belsőépítészeti és oktatói munkásságáért”.

SZÉCHENYI-DÍJAT VEHETETT ÁT:

- Dr. Czibere Tibor:** Kossuth-díjas gépészmérnök, akadémikus, a Miskolci Egyetem egyetemi tanára, prof. emeritus
- Dr. Detrekői Ákos:** akadémikus, a BME egyetemi tanára
- Dr. Kunszt György:** a műszaki tudomány doktora, a BME Építészmérnöki Karának címzetes egyetemi tanára
- Dr. Mosonyi Emil:** Kossuth-díjas vízépítő mérnök, akadémikus, professzor emeritus

szaki ellenőrök egységes elfogadási rendszerét (12. diagramm). Viszont az is igaz, hogy még Magyarországon is, ahol a legtöbben gondolják, hogy nem lenne ennek számottevő jelentősége, ott is csak 22% vélekedik negatívan a kérdésről.

Általánosságban megállapítható, hogy a műszaki ellenőrök érdeklődéssel tekintenek egy egységes európai rendszer felé, mivel külföldi munkavállalási lehetőséget látnak benne. Ugyanakkor nagy bizonytalanságot mutatnak a rendszer megvalósíthatóságával kapcsolatban. Valószínűsíthető, hogy egy önkéntes alapon történő jogosultság szerzést tartanának elfogadhatónak.

Természetesen egy ilyen egységes, egész Európára érvényes szabályozási rendszer kidolgozása számos megoldásra váró kérdést vet fel: mik legyenek az alapképzettségre vonatkozó követelmények, milyen szervezet felügyelete alá tartozzon, milyen legyen a képzés rendszere (kötelező vagy önkéntes), mik legyenek a jogosultság feltételei (vizgákövetelmények), és hogyan történjen az ellenőrök és a végzett tevékenység nyilvántartása. Ezen kérdések megválaszolására hasznosak lehetnek a projekt keretében felmért gyakorló műszaki ellenőri vélemények, de természetesen más szempontok is érvényesülnek.

Csoknyai Tamás PhD (ÉMI Kht.)